

Utbildningsinspektion i Oxhagsskolan, förskoleklass, obligatorisk särskola samt grundskola årskurs 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av Oxhagsskolan	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Oxhagsskolan den 26 och 27 september 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion). Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästa inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Stockholms kommun, stadsdelsförvaltningen i Kista och Oxhagsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Oxhagsskolan intervjuades elever, lärare, skolledning, elevvårdspersonal samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i årskurs 1–5 samt förskoleklasserna. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen. Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Oxhagsskolan

Oxhagsskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	33
Grundskola	241
Särskola	12

Ovanstående uppgifter har lämnats av skolan.

Oxhagsskolans verksamhet omfattar förskoleklass, grundskola årskurs 1–5, obligatorisk särskola samt fritidshem. Särskolan består av två klasser med elever i årskurs 1–5. För nyanlända elever finns också en så kallad förberedelseklass. Inspektionen omfattar förskoleklass, obligatorisk särskola och grundskola. Fritidshemmens verksamhet granskas i särskild ordning och beskrivs i den övergripande kommunrapporten.

Verksamheten bedrivs av cirka 60 personer. Skolan är årskursvis indelade i sex arbetslag. Skolans ledningsgrupp består av rektor, biträdande rektor samt två s.k. förskolechefer som ansvarar för enhetens förskolor.

Cirka 85 procent av skolans elever är av utländsk härkomst. Oxhagsskolan erbjuder modersmålsundervisning på 21 olika språk. Oxhagsskolan ligger Husby, nordväst om Stockholm i Kista stadsdel.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Oxhagsskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplan och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Oxhagsskolan i många avseenden erbjuder undervisning av god kvalitet. Resultaten av de nationella ämnesproven antyder att Oxhagsskolan lyckas väl med att ge kunskap som uppfyller de nationella målen för år 5 i ämnena svenska, matematik och engelska. Skolan erbjuder en variation i arbetssätt och en flexibel organisation av elevgrupper. Oxhagsskolan bedriver ett värdegrundsarbete av god kvalitet, som har resulterat i en trygg och trivsamt skolmiljö. Skolan engagerar föräldrar i skolans verksamhet på olika sätt, bland annat genom att arrangera särskilda matematikkvällar. Rektor är väl förtrogen med skolans verksamhet och utövar tillsammans med skolledningen ett ledarskap med inriktning på utveckling.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).

- Skolan uppfyller inte författningarnas krav på delaktighet vid upprättandet av likabehandlingsplanen (2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).
- Skolan upprättar inte åtgärdsprogram för de elever i så kallad förberedelseklass och grundsärskoleklass som behöver särskilt stöd (5 kap. 1 § grundskoleförordningen samt 5 kap. 1 § särskoleförordningen).
- Skolan upprättar inte individuella utvecklingsplaner för alla elever (7 kap. 1 § särskoleförordningen).
- Svenska som andraspråk anordnas inte enligt författningarna (2 kap. 15-16 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen.
- Skolan bör förbättra elevernas möjlighet att ta ansvar för och utöva inflytande över sin utbildning.
- Skolan bör se över rutinerna över hur studiehandledning erbjuds.
- Skolan behöver förbättra sin kvalitetsredovisning.
- Skolans personal bör öka sin medvetenhet om skolans författningsbestämmelser.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen/läroplanerna, de nationella kursplanerna och programmålen.

Kunskaper

Enligt skollagen skall utbildningen i förskoleklassen ligga till grund för fortsatt skolgång. Inläringen har ett stort inslag av lek. Inspektörerna bedömer att barnen i förskoleklassen får förutsättningar att utvecklas i den riktning som målen för skolformen anger.

De nationella ämnesproven i grundskolans årskurs 5 används bland annat för att lärare skall ges stöd i arbetet med att bedöma om eleverna uppnått kursplanernas mål i svenska, matematik och engelska. I nedanstående tabell redovisas resultaten för de nationella ämnesproven under perioden 2005-2006.

Tabell. Nationella ämnesprov för år 5 i Oxhagsskolan. Tabellen anger andelen elever (%) som enligt skolans bedömning uppnått målen i proven.

	År 2005	År 2006
Svenska	81	87
Engelska	93	95
Matematik	83	81

Källa: Skolans egna uppgifter

Av tabellen framgår att omkring 80-95 procent av Oxhagsskolans elever vanligen uppnår målen för de nationella ämnesproven och resultaten har förbättrats

i svenska och engelska. Det sker dock inte någon samlad uppföljning av elevernas kunskaper vad det gäller kursplanernas mål att uppnå i årskurs 5 i de övriga ämnena.

Inte heller gör skolan någon uppföljning av hur väl eleverna når målen när det gäller de mål att sträva mot som läroplanen anger. Inspektörerna bedömer att lärarna har en god uppfattning om elevernas kunskaper, men på skolnivå finns ingen redovisning av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen. Inspektörerna bedömer sammantaget att skolan måste förbättra sin övergripande uppföljning av elevernas resultat i samtliga ämnen, för yngre elever och för elever i årskurs 5. Analys av resultaten bör ligga till grund för skolans kvalitetsarbete.

Enligt läroplanen skall man i skolan sträva efter att eleverna tar allt större ansvar för sitt arbete i skolan. För att detta ska vara möjligt krävs det att målen för utbildningen ska vara kända för eleverna. Enligt lärarna får eleverna information om kunskapsmålen vid utvecklingssamtalen. De elever som inspektörerna talade med uppger att kunskapsmålen inte alltid aktualiseras i undervisningen och därför har eleverna inte har tillräcklig kännedom om målen. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra elevernas kännedom om målen i samtliga ämnen.

Normer och värden

I skolans uppdrag enligt läroplanen ingår att aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar. Enligt skolledning, lärare och elever finns det en stark känsla för den egna skolan. Eleverna tar ansvar för skolans inne- och utemiljö och för den allmänna trivseln på skolan. Det råder en lugn och respektfull stämning på skolan. Enligt intervjuer med elever och föräldrar är Oxhagsskolan en trygg skola med väl kända regler. På skolan finns även ett faddersystem, där äldre träffar yngre elever för att verka för en respektfull stämning över åldersgränserna. Inspektörerna bedömer att skolan utgör en trygg miljö, där eleverna trivs.

Alla som arbetar i skolan skall, enligt läroplanen, främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över delaktighet och medansvar och för de rättigheter och skyldigheter som präglar ett demokratiskt samhälle. Oxhagsskolans elever ges begränsade möjligheter till inflytande över sitt lärande, då kunskapsmålen inte alltid är kända hos eleverna. Via klass- och elevråd kan eleverna framföra synpunkter om skolan. Det finns också ett särskilt miljöråd och ett matråd där eleverna finns representerade. Frågor som diskuteras i dessa råd är främst av praktisk art och handlar inte om undervisning och inläring. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra elevernas möjlighet att ta ansvar för och utöva inflytande över sin utbildning.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

I läroplanen uttrycks att skolan skall sträva efter att varje elev tar personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö och tar tillvara sina möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning. Lärare framhöll vid inspektionstillfället att eleverna är delaktiga i planering och genomförande främst vid temaarbete och i skolans TV-studio. Se även under rubrik Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen. Eleverna menade att deras delaktighet i planering av undervisningen i övrigt är begränsad. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra elevernas möjlighet att ta ansvar för och utöva inflytande över sin utbildning.

Oxhagsskolan utför ett medvetet värdegrundsarbete. I klasserna har man gruppstärkande övningar samt lektioner där etiska frågeställningar tas upp. Skolans personal har ett tätt samarbete kring eleverna. Eleverna upplever att de alltid har vuxna nära när konflikter uppstår. Lärarna tar även upp etiska frågeställningar under lektionstid och klassrådstitid. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med livsfrågor och etiska frågor bedrivs på ett bra sätt.

Oxhagsskolan har en ”mobbingplan” och en ”mobbinggrupp” som agerar när mobbning uppstår, däremot har ingen likabehandlingsplan upprättats. Inspektörerna vill påpeka att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Inspektörerna påpekar att en likabehandlingsplan också ska behandla kränkningar mellan vuxen och elev. Likabehandlingsplanen ska upprättas i samarbete med personal, föräldrar och elever. Vid tiden för inspektion hade Oxhagsskolan inte upprättat en likabehandlingsplan. Denna inkom en månad senare, men uppfyller inte författningarnas krav avseende ovanstående. Inspektörerna bedömer därför att skolan måste förändra planen så att upprättandet och planen överensstämmer med författningarna.

Enligt läroplanens föreskrifter skall skolan samarbeta med vårdnadshavare för att utveckla skolans innehåll och verksamhet. Oxhagsskolan arbetar föredömligt med att på olika sätt engagera föräldrar i skolan. Föräldrar och elever har träffats och gemensamt i klasserna och diskuterat läroplan och kursplanemål. Man har också arrangerat en särskild matematikkväll för att göra föräldrarna medvetna om mål och metodik. Varje klass har representanter som regelbundet träffar skollädaingen. Inspektörerna bedömer att Oxhagsskolan har mycket goda former för föräldrasamverkan.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

I läroplanen och kursplanerna anges mål att sträva mot och därmed inriktningen på skolans arbete. De kunskapskvaliteter som eleverna skall utveckla åstadkoms genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer. Verksamheten bedrivs, enligt skollädaingen och lärare, i en språkutvecklande miljö, där kommunikation uppmuntras och att flera kulturer ses som en tillgång i undervisningen. Oxhagsskolans verksamhet är i övrigt varierad. På skolan finns en TV-studio, där år 5 producerar ett informationsprogram om skolan varannan vecka. Övriga klasser filmar eller agerar i programmet. Eleverna arbetar laborativt i skolans matematikverkstad.

Undervisningen bedrivs periodvis tematiskt, där klasslärare och bildlärare samverkar. Organisation av undervisningsgrupper och arbetssätt präglas av flexibilitet på Oxhagsskolan.

Eleverna får möjlighet att utveckla olika kunskapskvaliteter som läroplanen föreskriver. Inspektörerna bedömer sammantaget att Oxhagsskolans arbete med innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen är av god kvalitet.

Individanpassning och stöd

Läroplanen föreskriver att ”läraren skall utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter”. Oxhagsskolan har inarbetade rutiner för att upptäcka barn med behov av särskilt stöd. Skolans elevstödsteam består av rektorn, specialpedagoger, skolsköterska och skolpsykolog. Skolan har arbetslagsträffar tre gånger varje termin där skolans lärare informerar om sina undervisningsgrupper. Specialpedagoger upprättar tillsammans med lärare åtgärdsprogram och följer upp de åtgärder som har satts in. I skolans förberedelseklass och särskoleklass upprättas inga åtgärdsprogram för elever med behov av särskilt stöd som författningarna kräver. Inspektörerna bedömer att rektorn bör ansvara för att detta sker. Enligt grundskoleförordning ska läraren upprätta en utvecklingsplan för varje elev. Denna ska sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. I Oxhagsskolans särskoleklass upprättas individuella utvecklingsplaner. Arbetet med att för övriga elever utforma utvecklingsplaner har påbörjats, men görs inte för samtliga elever. Detta är inte i enlighet med författningarna och måste åtgärdas.

Som ett stöd att nå kunskapsmålen skall alla elever med annat modersmål, som bedöms vara i behov av studiehandledning, ges studiehandledning. I Oxhagsskolan ges studiehandledning endast till elever som lämnat förberedelseklassen. Inspektörerna bedömer att skolan bör se över rutinerna för hur studiehandledning för modersmålet erbjuds.

Utvärdering av lärande, bedömning och betygssättning

Läraren skall enligt läroplanen, utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Kursplanernas mål anger den kunskapsnivå som alla elever minst ska uppnå efter femte skolåret i samtliga ämnen. I Oxhagsskolan uttrycks de mål som eleverna ska uppnå i s.k. kravnivåer. Dessa finns utarbetade från och med förskoleklass i svenska och matematik och därefter i samtliga ämnen i år 3 och 5. Under utvecklingssamtal stäms elevens kunskapsutveckling av mot kravnivåerna i alla ämnen med undantag för teknik. Resultaten samlas i elevens individuella mapp. Lärarna bedömer varje elevs kunskapsutveckling bland annat med hjälp av läsutvecklingsschema (LUS) samt diagnostiskt material från Skolverket. Elevmappen, innehållande dokumentation om elevens kunskapsutveckling, används främst under utvecklingssamtalet. Genom arbetslagsträffar får skollärdning och lärare kontinuerligt information om elevernas utveckling och uppmärksammas då också på elever med behov av särskilt stöd. Resultaten från de nationella ämnesproven följs upp av lärare och specialpedagog och åtgärdsprogram upprättas för de elever som inte nått målen enligt dessa prov.

Inspektörerna bedömer att Oxhagsskolan har systematiska uppföljningar och analys av de samlade kunskapsresultaten på individnivå. När det gäller övergripande uppföljning av elevernas kunskapsutveckling på skolnivå har inspektörerna bedömt detta under avsnittet ”Kunskaper”.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Enligt författningarna har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Varje skola skall årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den fortlöpande uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Skolan använder kontinuerligt olika utvärderingar i sitt förbättringsarbete. Lärar- och elevenkäter, brukarundersökningar görs. Resultaten av utvärderingarna analyseras av skolledning och i arbetslag och förändringar föreslås och genomförs. Inspektörerna bedömer att det görs ett bra kvalitetsarbete på Oxhagsskolan.

Oxhagsskolan har en verksamhetsberättelse/kvalitetsredovisning. Denna är till större delen en beskrivning av skolans verksamhet och innehåller en liten del av analys. Skolans kvalitetsarbete bör beaktas i kvalitetsredovisningen samt det bör framgå mål, måloppfyllelse, analys och åtgärder. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisning bör förbättras avseende analys av de resultat som kommer fram i olika underlag.

Ledning och intern kommunikation

Enligt skollagen skall en rektor ha pedagogisk insikt, förvärvat genom utbildning och erfarenhet. Rektor ska också verka för att utbildningen utvecklas. För att utöva sitt ledarskap bör rektorn hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. På skolan finns olika utvecklingsgrupper; bland annat i svenska, matematik och en integrationsgrupp, där helheten i verksamheten bevakas. Intervjuade lärare anser att skolledningen känner till verksamheten väl och att den ger ett bra stöd i utvecklingsarbetet. Inspektörerna bedömer att rektorn är förtrogen med verksamheten och fungerar som pedagogisk ledare för skolan, men att rektor bör ta ett större ansvar för de utvecklingsområden som framkommer i denna rapport.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning och information om utbildning

I Oxhagsskolan är en hög andel berättigade till svenska som andraspråk. Syftet med svenska som andraspråk, som är ett eget ämne med egen kursplan är att enligt skolförfattningarna att eleverna skall uppnå en funktionell behärskning av det svenska språket i nivå med elever som har svenska som modersmål. Av inspektionen framgår att samtliga elever på Oxhagsskolan läser efter kursplanen i svenska. Undervisning i svenska som andraspråk skall anordnas i stället för svenska, för de elever som behöver det. Svenska som andraspråk är ett eget ämne med en egen kursplan. Rektor skall göra en bedömning om den enskilde eleven behöver sådan undervisning.

Om eleven undervisas i svenska som andraspråk skall bedömning göras efter dess målbeskrivningar. Det är således inte meningen att alla elever utifrån ett generellt beslut skall undervisas i svenska som andraspråk. Inspektörerna bedömer att undervisningen i svenska som andraspråk inte följer författningarnas krav och att skolan snarast måste åtgärda detta.

Personal

Större delen av Oxhagsskolans lärare har utbildning, för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. Större delen av lärarna har fått kompetensutveckling i svenska som andraspråk. Lärare i praktisk-estetiska ämnen fullföljer sin utbildning under året. Från årskurs 4 undervisar några lärare flera klasser i sitt specialämne. Inspektörerna bedömer att skolan i stort har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Som framgått av rapporten råder det oklarhet om vissa författningsbestämmelser, till exempel bestämmelserna kring hantering av svenska som andraspråk som inte följs på skolan enligt ovan. Inspektörerna bedömer att kunskaperna om författningsbestämmelserna måste förbättras.

Materiella resurser

Oxhagsskolan har god tillgång till skönlitteratur. Detta är ett resultat av en medveten språksatsning. Skolan samarbetar också med det närliggande kommunala biblioteket. Oxhagsskolan har en mycket välutrustad TV-studio där årskurs 5 producerar skolans informationsprogram ”TV-Ox”. Alla klassrum är utrustade med TV-apparater och datortillgången är god i klassrum och övriga utrymmen. Inspektörerna bedömer att skolan har god tillgång till materiella resurser.

Datum	Ort
2007-06-20	Stockholm

Marita Bergman

Mats Peterson